

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครกำลังประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายอันเกิดจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรเช่นเดียวกับเมืองใหญ่อื่น ๆ ทั่วโลกที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องจากกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางของความเจริญและเป็นศูนย์รวมของสถาบันและกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันราชการ สถาบันการศึกษา กิจกรรมพาณิชย์ การธนาคาร รวมทั้งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งจ้างงาน ซึ่งสภาพเหล่านี้แตกต่างจากเมืองอื่น ๆ ของประเทศ จึงเกิดแรงดึงดูดทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นสาเหตุให้ประชากรพากันหลั่งไหลเข้ามาอยู่กันอย่างหนาแน่น ทำให้กรุงเทพมหานครเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ความแออัดของเมืองได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่เมืองหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมและอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญของเมืองใหญ่ เพราะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีผู้คำนวณว่าค่าเสียหายจากอาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา ประมาณ 5,000 ล้านบาทต่อปี และในกรุงเทพมหานคร สำหรับปี พ.ศ. 2517 ประมาณ 167 ล้านบาทต่อปี¹ ความสูญเสียที่เกิดจากอาชญากรรมนั้นมีมูลค่ามหาศาลเพราะอาชญากรรมบางประเภท เช่น การถูกลักทรัพย์ นอกจากจะสูญเสียทรัพย์สินที่ถูกลักทรัพย์แล้ว ผู้ถูกลักทรัพย์ยังอาจถูกทำร้ายบาดเจ็บหรือถูกฆ่าตาย ซึ่งความเสียหายเหล่านี้ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้และนับวันสถิติอาชญากรรมมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในสหรัฐอเมริกาในระหว่างปี ค.ศ. 1958-1964 จำนวนอาชญากรรมสูงขึ้นถึงเกือบ 6 เท่า

---

¹มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น, "เราจะลดอาชญากรรมได้อย่างไร," เอกสารส่งเสริม

วิชาการตำรวจ 11 (กันยายน 2518): 1.

ของการเพิ่มขึ้นของประชากร² สำหรับประเทศไทยจำนวนอาชญากรรมทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดก็มีอัตราเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน จากการศึกษาปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร พบว่าคดีอาชญากรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนกรุงเทพมหานคร ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วคือประมาณร้อยละ 13 ของจำนวนคดีที่ร้องเรียนในกรุงเทพมหานครถูกขโมยขึ้นบ้าน³ จึงควรมีการศึกษาหาทางป้องกันให้อาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด เพื่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติโดยรวม

อาชญากรรมมักจะเกิดขึ้นในเขตเมืองใหญ่มากกว่าในพื้นที่ชนบทหรือกล่าวได้ว่า เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงสภาพจากชนบทและการมีชีวิตแบบชาวไร่ชาวนา มาเป็นสังคมชุมชนและอุตสาหกรรม อาชญากรรมก็จะมีอัตราสูงขึ้นและเชื่อกันว่าสภาพแวดล้อมเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว การใช้ที่ดินสับสน วุ่นวาย สภาพที่อยู่อาศัยแออัดหนาแน่น สภาพเศรษฐกิจที่รัดตัวและลักษณะการอยู่อาศัยที่ต่างคนต่างอยู่ขาดความร่วมมือช่วยเหลือกัน เป็นต้น

คดีลักทรัพย์เป็นประเภทของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นบ่อยและมีจำนวนมากในแต่ละปี จากสถิติในปี 2530 พบว่าคดีลักทรัพย์เป็นคดีที่เกิดขึ้นมากกว่าคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ รัศทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์ โดยคดีลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีจำนวน 35,657 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 81.4 ของคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินทั้งหมด⁴ และกรุงเทพมหานครมีคดีลักทรัพย์เกิดขึ้นมากที่สุด ซึ่งคดีลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเคหะสถาน ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 ดังนี้

²Walter A. Lunden, Crimes and Criminals (Iowa: The Iowa State University Press, 1967), P. 50.

³กัจจา สวนจันทร์, "การศึกษาสำรวจความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรรชานกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526), หน้า 2.

⁴กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ, สถานภาพอาชญากรรมในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2530), หน้า 23.

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบสถิติคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานกับคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ใน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525-2530

ปี พ.ศ.	คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์				
	ปล้นทรัพย์	ชิงทรัพย์	วิ่งราวทรัพย์	ลักทรัพย์นอก เคหะสถาน	ลักทรัพย์ใน เคหะสถาน
2525	251	678	452	3,645	3,696
2526	254	760	445	3,688	3,438
2527	229	626	440	2,375	4,857
2528	245	626	491	2,128	4,750
2529	206	727	606	2,475	5,423
2530	171	768	571	6,172	3,576
รวม	1,356	4,185	3,005	20,483	25,740

ที่มา : กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีและคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานมีจำนวนมากกว่าคดีประเภทอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงจำนวนคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานที่เกิดขึ้นในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผังพระนครมากกว่าผังธนบุรี และสัดส่วนของคดีค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดของกรุงเทพมหานคร ดังจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 สถิติคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2525-2530

ปี พ.ศ.	คดีลักทรัพย์ในเคหะสถาน				จำนวนประชากร ต่อคดีลักทรัพย์ 1 คดี*
	จำนวนประชากร ในเขตกรุงเทพฯ*	ฝั่งธนบุรี บก.น.ธน.	ฝั่งพระนคร		
			บก.น.เหนือ	บก.น.ใต้	
2525	5,468,286	906	1,470	1,320	1,479
2526	5,018,327	882	1,376	1,180	1,459
2527	5,174,682	1,143	2,255	1,459	1,065
2528	5,363,378	1,374	2,156	1,220	1,129
2529	5,468,915	1,346	2,605	1,472	1,008
2530	5,609,352	1,094	1,645	837	1,568
รวม	5,350,490	6,745	11,507	7,488	1,247

* หมายเหตุ: จำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร และจำนวนประชากรต่อคดีลักทรัพย์
ต่อ 1 คดี ในช่องรวมเป็นค่าเฉลี่ยของทุกปี

ที่มา: กองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ และกองทะเบียนราษฎร์ กรมการปกครอง

จากตารางที่ 1.2 กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วยฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี โดยมีหน่วยงานของกรมตำรวจ 3 หน่วยงานรับผิดชอบในด้านการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมได้แก่ กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ (บก.น.เหนือ) กองบังคับการ ตำรวจนครบาลพระนครใต้ (บก.น.ใต้) และกองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี (บก.น.ธน.) นั้น พบว่าสัดส่วนของคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานเกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครฝั่งพระนครมากกว่า ฝั่งธนบุรี ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น เนื่องจากกรุงเทพมหานครฝั่งพระนครมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการใช้ที่ดินที่หนาแน่นและแออัดกว่าฝั่งธนบุรี รวมทั้งมีพื้นที่มากกว่า โดยกรุงเทพมหานคร มีหน่วยงาน บก.น.เหนือและ บก.น.ใต้ รับผิดชอบในเขตพื้นที่รวมกันถึง 1,111.621

ตารางกิโลเมตร จากจำนวนพื้นที่ของกรุงเทพมหานครทั้งหมด 1,568.737 ตารางกิโลเมตร⁵ สำหรับสัดส่วนของคดีที่เกิดขึ้นต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร โดยเฉลี่ยแล้วคดีจะเกิดขึ้น 1 คดี ต่อประชากร 1 พันกว่าคน ซึ่งในสภาพการณ์ที่เป็นจริงสัดส่วนของคดีอาจสูงกว่านี้ เนื่องจากอาจมีเจ้าทุกข์เป็นจำนวนมากที่ไม่ได้มาแจ้งความภายหลังจากถูกลักทรัพย์ จากสถิตินี้ อาจกล่าวได้ว่าคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของกรุงเทพมหานคร

อาชญากรรมประเภทคดีลักทรัพย์เป็นปัญหาสำคัญของเมืองใหญ่และมีผลกระทบต่อสังคมโดยคดีลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเคหะสถานและอาชญากรรมประเภทนี้อาจมีสาเหตุของการเกิดที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของเมืองใหญ่ได้แก่ ย่านที่พักอาศัย ทำเลที่ตั้งและประเภทของที่พักอาศัย สภาพแวดล้อมของที่พักอาศัย การใช้ประโยชน์ของที่ดิน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยของที่พักอาศัย ตลอดจนความร่วมมือของชุมชน เป็นต้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมดังกล่าวกับการเกิดอาชญากรรมคดีลักทรัพย์ในเขตที่พักอาศัยของกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรและจะนำผลที่ได้จากการศึกษามาเสนอเป็นแนวทางในการวางแผนป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีลักทรัพย์ในเขตที่พักอาศัยแก่หน่วยงานของกรมตำรวจและผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจจะศึกษาเรื่องนี้ให้กว้างขวางต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- (1) เพื่อศึกษาจำนวนและความเสียหายของอาชญากรรมประเภทคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานที่เกิดขึ้นในเขตที่พักอาศัยบริเวณต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร
- (2) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจได้แก่ รายได้ การประกอบอาชีพ ระดับการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการตั้งถิ่นฐาน รูปแบบและทำเลที่ตั้งของเคหะสถานของผู้เสียหายในคดีลักทรัพย์

⁵ญาณพล ยั่งยืน, "การศึกษาทางด้านนิเวศน์วิทยาเพื่อการวางแผนป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร (ฝั่งพระนคร)," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาผังเมืองบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า, 62.

(3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของพื้นที่และ กิจกรรมการใช้สอยของบริเวณต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครกับการเกิดคดีลักทรัพย์ในเคหะสถาน

(4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินที่เสียหายกับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายในคดีลักทรัพย์

(5) เพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการวางแผนป้องกัน อาชญากรรมเกี่ยวกับคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานในเขตเมือง

สมมติฐานของการศึกษา

ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมมีผลต่อการเกิดคดีลัก ทรัพย์ในเคหะสถาน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ ในบริเวณที่พ้องอาศัยกับการเกิดอาชญากรรมประเภทคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานที่อยู่ใน เขตกองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ กองบังคับการตำรวจนครบาลใต้และ กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี โดยกองบังคับการตำรวจนครบาลทั้ง 3 แห่งมีสถานีตำรวจ นครบาล (สน.) ในเขตรับผิดชอบทั้งหมด 69 แห่งแต่ละเลือกมาเป็นตัวแทนในการศึกษา 12 แห่ง ซึ่งกองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือมี สน.ในเขตรับผิดชอบ 26 แห่งจะเลือก ศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ สน.สำราญราษฎร์, สน.สามเสน, สน.ลาดพร้าว, สน.ห้วยขวาง และ สน. มีนบุรี กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครใต้มี สน.ในเขตรับผิดชอบ 16 แห่ง จะเลือก ศึกษา 3 แห่ง ได้แก่ สน.ลุมพินี, สน.บางนา และ สน.ลาดกระบัง กองบังคับการตำรวจ นครบาลธนบุรี มี สน.ในเขตรับผิดชอบ 27 แห่งจะเลือกศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ สน.บุปผาราม, สน.บางยี่เรือ, สน.บางเสาธง และ สน.ราษฎร์บูรณะ

ข้อจำกัดในการศึกษา

จำนวนคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานที่นำมาทำการศึกษาถือเอาเฉพาะคดีที่ได้รับการ ร้องทุกข์ไว้ที่สถานีตำรวจนครบาลในแต่ละพื้นที่ที่ทำการศึกษาเท่านั้น เนื่องจากมีข้อจำกัดใน

ด้านต่าง ๆ ได้แก่ เวลาและเงินทุนที่ใช้ในการศึกษาจึงไม่สามารถศึกษาได้ครอบคลุมทุกสถานศึกษาคำรวจนครบในทุพื้นที่ นอกจากนี้ในจำนวนและความหนาแน่นของคดี ประชากรและสภาพการใช้ที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ ถือว่าได้กระจายตัวกันอยู่บนพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปให้ผู้เกี่ยวข้องช่องทางไปรษณีย์และได้รับแบบสอบถามที่ตอบแล้วกลับคืนมาจำนวนหนึ่งซึ่งข้อจำกัดต่าง ๆ ดังกล่าวอาจมีผลต่อความสมบูรณ์ของการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

- (1) พื้นที่ที่ทำการศึกษา หมายถึง เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้งฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจนครบพลพระนครเหนือและกองบังคับการตำรวจนครบพลพระนครใต้ (ฝั่งพระนคร) และเขตความรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจนครบพลธนบุรี (ฝั่งธนบุรี)
- (2) สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งปวงทางกายภาพไม่ว่าเป็นสิ่งที่ปรากฏตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สิ่งของ เครื่องเรือน อาคาร ชุมชน ฯลฯ
- (3) อาชญากรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและถือว่าเป็นการทำความผิดซึ่งมีโทษทางอาญามีใช้ทางแพ่ง
- (4) คำว่าคดีและอาชญากรรม ให้ความหมายเดียวกัน
- (5) บังคับจ่าย หมายถึง บังคับจ่ายที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดอาชญากรรมโดยที่อาชญากรได้ใช้สิ่งตีงที่แฝงอยู่ในบังจ่ายนี้เป็นตัวช่วยก่ออาชญากรรมได้ง่ายขึ้น
- (6) สภาพทางกายภาพ ในที่นี้หมายถึง บริเวณและส่วนแวดล้อมของอาคารที่พักอาศัย รวมทั้งสภาพแวดล้อมของอาคารที่พักอาศัยตลอดจนสภาพการของการใช้ที่ดินในเขตที่พักอาศัยของพื้นที่ทำการศึกษา
- (7) ประทุษร้ายต่อทรัพย์สินธรรมดา หมายถึง พฤติกรรมในการทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งในที่นี้หมายความรวมถึง การลักทรัพย์ การทำลายหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย การลักทรัพย์รถยนต์และรถจักรยานยนต์ การชิงทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์
- (8) คดีลักทรัพย์ในเคหะสถาน ในที่นี้หมายถึง คดีลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นในเคหะสถานหรือในบริเวณอาคารที่พักอาศัย โดยไม่รวมคดีลักทรัพย์รถยนต์และรถจักรยานยนต์ และไม่มีการใช้กำลังหรืออาวุธเป็นเครื่องมือในการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

(9) คดีลักทรัพย์ในเขตที่พักอาศัย ในที่นี้หมายถึงคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานที่เกิดขึ้นในเขตหรือย่านที่พักอาศัย

(10) การใช้ที่ดินแบบที่ว่าง หมายถึงพื้นที่ที่ถูกจัดสร้างให้เป็นที่ว่างและพื้นที่ซึ่งยังไม่มีการก่อสร้างรวมทั้งที่เป็นทุ่งนา

(11) อักษรย่อที่ใช้

บช.น.	หมายถึง	กองบัญชาการตำรวจนครบาล
บก.น.เหนือ	"	กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครเหนือ
บก.น.ใต้	"	กองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครใต้
บก.น.ธ.	"	กองบังคับการตำรวจนครบาลธนบุรี
สน.	"	สถานีตำรวจนครบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

(1) ทำให้ทราบถึงรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานกับสภาพแวดล้อมของบริเวณที่พักอาศัย เช่น ประเภทและทำเลที่ตั้งของที่พักอาศัยสภาพการใช้ที่ดินของย่านที่พักอาศัยและกิจกรรมต่าง ๆ

(2) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหอาชญากรรมประเภทคดีลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของบริเวณที่พักอาศัย

(3) เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมประเภทคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานโดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อลดอัตราการเกิดคดีลักทรัพย์ในเคหะสถานในเขตกรุงเทพมหานคร ให้น้อยลง

(4) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทนี้ต่อไปในอนาคต